

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielsson
 Härad: Kinnared Adress: Jät
 Socken: Jät Berättat av: Densamma
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1880 i Kalmarvik

Jätbiografi (forts. fr. M. 8131.)

Vintern år 1897.	s. 1-2.
Gumma, som gick omkring och sålde förkläde m. m. o. spädde.	s. 2
Tjänares lön och förmåner.	s. 4.
Hu du öm gröt.	s. 4-6.
Se sin tillkommande.	s. 7-9.
"Ljumsbet" (ett djur)	s. 11.
Namn på lekar.	s. 13.
Matordning.	s. 17.
Julgran.	s. 17-18.
Begravning.	s. 19-27.
Namnsdagsfirande.	s. 36.

ACC. N:R. M. 8293: 1-70.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3:e böndagen kallades "den toste bönegården." s. 38.

Fridhyttas i skogen. s. 41.

Gommarnas arkad. s. 46, 70.

Kläddvätt. s. 66-69.

189

ACC. N.R. M. 8293:1

Landskap: Småland
 Härad: Finnevald
 Socken: Jät
 Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Jenny Samuelson
 Adress: Jät
 Berättat av: mig
 Född år 1880 i Stålsjö

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

nu har, det kan tänkas hur kall den vete
 snön var, mjölkflaskorna fick stå i ladugår-
 den för natten. På natten hade det lugnat till
 så di kunde öppna väg. Fjärde dag jul var
 mitte husbondefolk och to sig intill boende bjöd
 na i bröllopp en make mit därifrån, det var så
 mycket snö så det gick över hästkarna och di
 kunde inte höra, då blev min matmor mycket
 ledsen ty det var en flickbekant till henne
 från barndomen, och di hade kommit överens
 om att di skulle vara på varandras bröllopp.
 Så sade för drängew Benit vil ni åka så skall
 jag höra dit en, ja, sagt och gjort, han svände
 för ett par okade orar för va drängew satte fot.

en potatishesta på den med tre brädelappar
till att sitta på, en för sig själv, och en: var
till de två parerna sen körde han i väg med
dem till bröllopsgården, snön yrde så vi kan-
de inte se dem ett stycke ut på vägen. Han
kom till baka med stjertsen, och de blev där
till dagen efter då öppnade de vägen med
snöflog och de hentade dem med hästar.
Sådan minns jag vintern 1894. Sedan minns jag
en gång längre fram på vintern det kom
en gammal till gården och sålde huvudklu-
tar och förkläde, hon brukade sälja det på den
gården till frigorna. Och sen på samma gång
så brukade hon att svara folket där i händerna
för det tog hon 50 öre pr person. När hon frå-
gade mig så sade jag att jag ville inte bli spödd
jag hade fått så många förmaningar för det en
gånger hon sade att det var synd, och det kom
forts

jag ihåg, jag gick ut och skulle middag mjölke
korna. När jag kom ut i ladugården så såg jag
till Anna, en annan flicka vi hade mjölkade
ihop, då bruk jag mig inte om att ge henne 50 öre
det kan jag bättre behöva till ett par träskor,
ty så var priset för dem. När jag kom in så satt
Kärningen där då sade hon, du haan tulla om
du hade gett me 50 öre så hade du noch faatt
te träsko ändas, men ja well bara se de då att
du behöva inte gvas så mået få du pas swa at
säg du ha så mået swaatt klätt folk omkring
de. Jag blev så rädd för Kärningen så jag gick
ut ifrån henne, men det gick inte mer än en
vecka förrän jag gick hem ifrån att min fos-
terbroder fastän var död han skulle begravas an-
nan dag påsk och jag var hemma på begrav-
ningen, så den Kärningen hon viste mycket.
Nu kom äter sommaren och arbetet gick med
fort

lev och lest, jag minns ännu hur roligt vi hade
sen kom hösten och vi fick återigen höstkalas
för det året som hade gått hade jag 150 kr
och alla persedlar i lön. Jag ställde mig där
återigen för det kommande året, men då
skulle jag ha platsen som köksa och ha 175
kr i lön samt persedlar för hela året, när det
kom fram två veckor så fick jag säga upp
platsen ty jag fick brev hemifrån att farter
blivit sjuk och som hon ingen dotter hade
så ville hon att jag skulle komma hem.
Men det var inte roligt att resa från Mölön
Tanen jag nu kommer in på något annat så
vill jag ta om alla upptåg som vi komster
ställde till med varandra. Jag minns när vi
skulle äta drömgrot hur roligt vi hade
det hade jag inte varit med om för. Vi
var tre flickkomster som kom överens för

om det. Det skulle vi göra på en kvätt in-
nan vi gick i säng det vi sen drömde om
vatten skulle komma till att hända. När
di andra kamraterna gått till sängs så skul-
le vi böja på men under tiden gick vi in-
to tala eller skratta. Vi alla tre skulle elda
eggt i spisen alla skulle hålla i sticken och
lända eld, alla tre höll i skeden och höll
i en panna tre skedar vatten, tre skedar salt,
tre skedar mjöl, alla tre höll i rispen och vis-
pade i mjölet. Sen skulle vi ha tre skedar gröt
var men skedarna blev g'så fulla, alla tre
skulle hålla i skeden och mata varandra med
tre skedar, sen skulle vi springa och lägga
oss, men bevara me väl så salt som gröten
var. Skratet ville fram ibland men vi kan-
de bekänna oss fast det var snärt. Och
drömde gjorde vi alla tre, men vad fast

våra kamrater gjorde var en av åt våra
drömmar. Fristina drömde att draken tog
slut i drackakistan mitt på väntsen, och
så gick det ty kistan var sementerad, och
där blev en spricka på den så den ram-
mer i jorden så där gick drömmen i spjuff-
else. Anna drömde att hon skulle gå hem
till sin brors begravning och så gick det ty
inom året ankom han genom en olycka och
hon fick gå hem till begravning. Jag drömde
att jag var ute och dansade under en större
björk, och där kom en präst och bjö mig den
sa han var klädd i en gräslig kostym.
Detta var på fövåret 1898, en tid därefter res-
te jag från Mörrum hem till Släddlinge, jag
glömde drömmen när jag kom hem, jag
var hemma på Släddlinge till hösten 1902 då
var farter död, och jag flyttade hit till jät
farto

195

ACC. N:R. M. 8293:7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

här var jag inte tillsammans med någon ungdom förrän midsommaraften 1903 då på kvällen gick jag till en plats där tre vägar grena sig kallad för "kilen" där samlades ungdomen på sommaren och dansade en stund på kvällen. När jag varit där en stund så kom där en pojke och bjöd upp mig till dansen, men till min förvåning fick jag då se honom med den grårutiga kortyman som jag sett i drömmen, vi började då bekanta lite smält på kvällen så blev det mer o mer och efter vi är gifta vi oss och har nu den 5 februari varit gifta i 31 år. Sen har jag önskat mer än en gång att jag skulle ha träffat mina kamrater och fått tala om detta. Jag går åter igen till ett rum med mina minnen, en gång kom vi alla flickkamraterna överens om att vi skulle veta om vi blev gifta med en pojk

drunkare eller en mykter man. Vi tog därför
och köpte oss var sin stöck, den skulle vi in-
te rensa och inte tvätta den skulle ätas sådan
som den togs ur tunnan, så skulle vi böja
i sjerten och sluta i huvudet, den skulle ätas
enkelt så dan som den var. Ja, vi kom överens
om det en kväll också skulle man sitta fram
en tröskel till ett rum, inte fick vi tala och inte
skratta vi var sex flickor. Det var nästan det so-
ligaste jag var med om av alla galskapar först
och främst så var det ju omöjligt att äta en
en så, och sen som vi skrattade det var en-
bart en av oss som kunde vara allvarlig. Sen
skulle man drömma på natten att det kom
en kar och bjöd en på brännvin eller vatten,
bjöd han vatten så blev han mykter, bjöd han
brännvin så blev det en drunkare, men det
kom inga karlar till oss. Men sen blev forts

det roligast till sist. Fram på natten blev
en av flickorna kärliga och skulle gå ut i
køket efter vatten, när hon gick tillbaka så
vaknade en annan, och ropade nu börjar di
att komma då vaknade vi allihop och den ena
skattaloan avöste den andra. En annan gång
kom di på ett annat upptåg det var fullp-
tons köll, då skulle den som ville gå ut till
brunnen och vinga upp tre spannar vatten och
slå ut dem på den norra sidan av brunnen,
när man sen gick därifrån så skulle man
möta sin blivande make, make, och var den
död så mötte man en likkista. När jag kom
dit och öst ut vattnet och skulle gå tillbaka
så blev jag så rädd så jag torde inte gå
den jag skrek så alla kom ut och trodde
att jag hade fallit i brunnen, och vad di and-
ra såg det talade di inte om för någon fört

Jag kommer ihåg att det var en av mina
kamrater som var sänggångare, det var
hemskt att se, det var köksen, en gång gick
hon ut i köket för att se till stekpannan
på spisen, vi följde efter henne hon tog en
kniv i handen gick ner i källaren och skar av
ett stycke fläsk gick upp i köket lade fläsket
på skärbrädan, skar det i skivor och lade det
på stekpannan, men hon eldade inte upp.
Ja jag var som sagt många minnen från Mör-
rum jag trivdes så väl där så när jag skulle
resa därifrån så tänkte jag att jag verkligen fick
så roligt mer. När jag reste så lovade jag att
komma igen om fasten blev hy igen. På hem-
resan stannade jag några timmar i Karlskrona
och köpte hy till två hästvingar och även
andra småsaker. När jag sen åter kom till
Träsklänge så låg fasten sjuk och hon hade fört

Landskap: Småland

Härad: Finnevald

Socken: Jät

Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Jenny Sanellman

Adress: Jät

Berättat av: Onig

Född år 1880 i Frallsnäs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

även out i en hand. Hon hade varit vid yön och tvättat kläder och ett "grimsarbet" (ett djur som är ungefär en alu långt och ser ut som ett hästlagel) sådana får man ofta se i yön. Linen de är förfärligt giftiga och det blir blodförfrysning. Efter det fick hon den ena höleden efter den andra det böjde i pekfingret och höll på uppåt hela armen tills den siste satte sig i armbålen, så hon hade det hela sommaren.

Jag kommer ihåg hur jag sajde när jag kom hem efter alla mina komrater och det glada liv som följde, nu fick jag gå hos sjuka faster och hennes älske son Frans. Hennes yngste son Emil reste till Samnäs till ett tegelbruk. Sommaren kom fort

H. C. 13

fasten hade ej så stor gärd utan jag hant mäst
att gå bort på arbete också, så att jag fick själv
tjena mig till kläder, ty av fastens inkomster blev
blot inte mer än till hemmets underhållning
och det Franse sög upp. Jag lärde mig att vä-
ra innan jag lärte mig främ och det hade
jag gott av när jag vände främmat d. v. s. åt
andra människor och sen till sammans med
annat arbete så tjena de jag så många pengar
så jag fick till kläder sen kunde jag hjälpa
fasten med detsamma. Ja det dyker upp många
minnen både om ett och annat, jag minns när
vi ungdomar var ute någonstans där jag skäm-
des för dem ty de var ju lite efter sin tid, och
det var ju heller inte så underligt, ty den som
är född på en ö får inte se så mycket av vad
som händer ute i världen förrän de kommer
därifrån. Jag har minnen från ungdomstiden fort

på Ståcklunge det var inte så ofta vi fick dansa
 på söndagskvällarna samlades vi från hela ön
 då gick vi vägen fram och åter och då som han
 del sjunga sjöng visor, sen satte vi oss på en
 vacker plats och gjorde lekar såsom skefta ma-
 ka, gömma ringen, skeppet är lastat, fågelleken,
 fiskaleken, fåreleken, bytte ut saen, göra läsomö-
 te m fl. m fl. När vi ledsnede på det så böja-
 de pigarna på och även en del flickor fast
 vi sade "dårona" och herana" på den tiden. Vi
 lekte bröttningslekar, dragkamp, såsom finger-
 brok, armbrok, dra skolpa, dra roten, dra orce.
 med flera andra. Detta var på somrarna när det
 var ljumma vackra kvällen. Det hände någon
 gång att vi rodde över sjön och gick till någon
 dansbana, men vi kunde ju inte komma dit
 på annat vis än gå till fots och det var om-
 kring en mil var vi skulle gå, av det blev fots

vi så trötta, och sen var vi flickor rädda för
att följa med pojkarne över sjön ty de skulle
ju alltid ha brännin med sig och se på sig
fulla. På vintern hade vi roligare då fick vi
gå in i hemmen och dansa vi fick gå från
ställe till ställe, men när det var bara öboma
så klädde vi oss inte fina, vi gick till dansen
med träskor på fötterna då satte vi i förstugan
sen dansade vi i strumpföten, spelemän
hade vi inte det var till att sjunga och tralla
och sen göra lekar för resten. Om vi någon
gång kunde skaffa en speleman då spordes
det ut omkring och då kom det främmare
ungdom till ön då klädde vi oss lite bättre
flickorna tog på hängor och bättre klädningar
och det grannaste förklädet och nit samma-
mätt ty den skulle flickan hålla i handen
när hon dansade, var det sen någon pojk forts

som tyckte om någon flicka så tog han näs-
 teken och behöll den till en annan gång di
 träffades. Det var alltid flickorna stolta över
 och skröt om att den man tog min lommans-
 teck. Många bekantshaper börjades så och blev
 sen med tiden gifter mål. Även fröjkarna
 kläddo sig finare några tog på sig vit krag
 andra en snygg kalsduk om halsen, på föt-
 terna tog de både pjävar och långstövlar, när
 di dansade vals så slog di klacken i golvet med
 varje takt. Vid en sådan högtidlig dans och när
 det kom främnande ungdom blit så tog di
 upp spelepengar till spelmannen, en fröjk
 gick omkring med en hatt i handen och fröj-
 karna hade 10 öre var summan kunde ibland
 gå upp till tre kronor. Så mins jag också hur stora
 lommor (fickor) di hade på sina kjolar på den
 tiden, den skulle fyllas full med goda kungens
 fötter

när di gick från dans, flickan var bak från hjulen
 så di hade inte ont av den när di dansade eller
 gick, di som hade kringlor med sig hade även
 en dem i offer-hatten, fick di en frukost i säll-
 skap så skulle han smaka kringlor. Denna
 dansen var från vintern, för så minns jag ungdoms
 nöje från den tiden. På sommaren 1898
 gick jag borta och arbetade mycket, jag var mycket
 hos en gammal flicka som hette Tugrid i Lyden
 hon hade en rätt stor gård som hon tjänat
 sig till, jag skall tala om det längre fram, jag
 hjälpte i slätten med att rässa, i skölden både
 skar vi med skära, och mejade av säden med
 lis, jag hjälpte till att röska linet repa det och
 ber det till rötning och skötta det när det
 var berett, från hösten hjälpte jag till med po-
 tatispackningen. Det var i så häset med maten
 från den tiden jag minns så var en stor del mat

forts

som vi fick där. På morgonen fick vi korn-
kaffe och rågmjölksringlar, till darram-
sof fick vi alltid var locknad mjölk men grädden
var avtagen, kokt tarkad bräken eller speke-
fläsk eller stekt isterband på glöden i
smör till brödet. Till middagen fick vi mycket
med fisk och potatis vilket var gott men även
då sur mjölk, till meraftnen fick vi alltid kaffe
och smörbröd och ost alltid god ost, och korn-
gränsgröt o söt mjölk och bröd till kvällen.
Ett par dagar i veckan fick vi ättavelling
och herrsket fläsk. Har det var hemma hos fas-
ter den julen mins jag inte, men jag mins att
vi kom inte efter någon julgran på lirkön
ty vi kom inte över sjön i en höl inte och so
kunde vi inte, på Fläcklunge fins inte något
grane. Vi högg en rund pinnebarke och satte
i stieken som höl gäsen vi kläddes den forts

med fias glitter och bomull men vad den
 var vacker när den brann, den blev så om-
 talad så det kom så många och ville se den.
 Den blev sen kallad för den brinnande becken
 jag skall nu tala om mina minnen från Ingrid
 i Lyckan, det var tre rika rysskon som ägde den
 gården där föddes 12-14 färbreatur o häst och får
 och svin, hon kom som ung flicka till dem di
 var inte gifta di hetade Lone Jon o Eding. Lone dog
 först honom mins inte jag. Jon dog 1892 det
 mins jag, Eding dog 1899 strax efter Jon. di äro de
 efter varandra så Eding fick hela egendomen, men
 hon var så glad för fyra så hon sän upp mycket
 den som sen kom till henne när hon var gammal
 den fick 100 kr. det fick min mor en gång hon
 hade två drängar två köddes den ene fick 1000
 kr. och den ene fick 500 kan lever ännu och
 bor i Stafforvik. Ingrid tjänade ut dem alla
 farts

och fick allt av Tälving Testamenterat till sig.
 Jag var där en hel vecka och hjälpte till vid be-
 gravningen, mor var där och lagade maten
 och jag skulle passa upp vid kaset, men vi
 var alla så mörkrädda och fövskrämda där
 och märkvärdigt var allting när di skulle köra
 till kyrkan och ringa själaringning för henne
 så hittade di en liten brännin från vägen det
 är sanning jag såg flaskan men vi avräddade den
 till att smaka från det utan det slops ut. När
 drängen han som fick 500 Anders Johan hette
 han och lever än, när han och Ingrida vägar
 Johan Lindel skulle köra till Vävie och köpa
 begravningsbrännin och mat så fick di lov
 köra föv dagar, och hela tiden från det di
 körd från hemmet till det blev dagar så
 di ett stort mörkt föv mås föv sig på vä-
 gen liksom ett stort svart hus. forts

När vi hade gjort endan och skulle lägga oss
 den dagen då varit i stan så blev kl 11 drängen
 låg i en säng Ingrid i en moro jag i en, vi låg
 och pratade sen vi släkt och kl skulle stå 11
 men i stället slog hon 53 slag, drängen skrek
 ja för inte legga här. Mor & ja hade bakat
 skorpor på dagen och di skulle torkas på kvi-
 len, när vi legat en timme så skulle jag gå ut
 i köket och se till dem i sängen. Jag gick ut bara
 med linnet och underkjolen på där lände jag
 en liten lampas och skulle se i sängen. På dörran
 emellan rummet och köket var en stor springa
 drängen vaknade och fick se att det var
 jag i köket då tänkte han att han skulle
 gå ut medan vi var uppe ty han behövde
 det, som han tog i klinken så släkte jag lam-
 pan. Han blev så rädd så han skrek högt ja
 passa hålla på golvet än ja gick ut forts

209

ACC. N:R. M. 8293:21.

Landskap: Småland

Härad: Kinnared

Socken: Jät

Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Jenny Jänselsson

Adress: Jät

Berättat av: mig

Född år 1880 i Sjöalmsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Då blev jag med rädd och rusade in i möket och lade mig, och räddare blev han ty han väntade inte att det var jag som väckte och sprang in. Jag minns hur rädd Anders Johan var han trodde att karingen spröckade och han skrämdes upp oss allihop detta var på torsdagen på söndagen skulle begravningen bli. Där var två bonings-hus på gården den avlidna bodde i den ena och Ingrid i den andra, när systern hade gården ihop så bröt hon ut sin del och byggde bonings-hus och en liten sadugård till sina kreatur, hon vårdade hos Ingrid och soled där men sen stod hon lik i sin stuga i förstakammaren, sen var där två stora rum till
forts

Skriv endast på denna sida!

i huset och där skulle släktingarna ligga
ty di kom på lördagskvällen! På gårdens var
också en flicka som varit hos dem i många år
hon hette Tilda, på kvällen sen mörkt skulle
hon och jag bära sängkläder från Ingrid's stuga
in i den andra och bädda till släktingarna
som vi gick så fick vi se ett skinande klart
ljus komma från förstuges dörren och gående
ner till den lille ladvärdens, gick runt där och
sen tillbaka in i huset. Li di sade Tilda nu är
kärtingen uppe och skall si om att ingen di här
so henne, ja, det komma hon väl to oss må sä-
ger jag. De såg väl huset sade Tilda ja vi
gjorde jag det sade jag. Det var mycket snö och
kalt och släktingarna kom ikändes efter häst
och med släda, men det var inte roligt att taga
emot sådana släktingar di var så arga som
ormar när di kom många var di och fattiga fort

var di "meste" (flesta). Tre av dem en man och kvin-
na äro förut omtalade i denna skildring som
sagt di tjände hos min faster och var då så
fattiga så di låg på sina kläder bröllopsnatten, även
nu var di fattiga. Så blev ett förfärligt uppror
kvällen före Begravningsdagen di hade fått re-
da på att hela egendomen var testamenterad till
Ingrid, vi alla som var där och jelpa till fick be-
der stå på Ingrida sida, men sade om vi inte
är lugna så går jag här så får vi ingen mat,
det var ingen som brydde sig om det. Ingrid
skall här skrek alla. Ingrid hade sin sväger
där Johan Lindel men hade ju tanko om att få
äro egendomen där till sina barn ty Ingrid ha-
de inte mer än en syster. Släktingarna åt inte
hållsmat där di hade mat med sig, vi båd-
ade fina sånger till dem med fjäderbalistrar
i varje säng, men di lade sig inte i dem forts

jag mins di hade snårig med sig som di beh
Ingrid rensa och koka till dem på kvällen. Vi ta
bede om och undrade hur di skulle beta sig på
begravningsdagen men di följde med det andra
folket in och åt frukost följde med till kyr-
kan åt sedan middag med, di sade adjo till
folket men tackade endast mor o mig, di tacka-
de inte Ingrid och hennes sväger. Det var två
månader som stannade där till dagen efter och di
bar sig inte åt som di andra sex någon gång.

Jag återgav till söndagsmorgonen, det såg då
inte så roligt ut, jag var så sjuk, jag har allk
sig i mitt liv haft en sådan diart och sen som
jag kräkte, och likadant var Lilla pigan där
vi lyfter om att bära in kaffet och frukostna-
ten ty så fort som vi hade varit inne med
en sak så fick vi lov ut på W. C.. Där var
en gammal more med som förstod att det forts

into stod rätte till med oss. Hon frågade mig
och jag sade det som det var. Ja, ska se de
sa. Hon sjöcker hem när att dricka droppar
te vaor så ska vi få se att då gör om må
då samma. Vi gjorde det och tog 10 droppar i
en matked vatten sen hade vi oss ett par
timmar och somnade sen var vi borta igen
di kom into från kyrkan fövån kl 4 så vi
hant det vi skulle, di dropparna heter "Asa-
Tid droppar". Jag minns där var en äldre gam-
ma som skulle dricka vid kolerat hon banna-
de oss när hon fick höra att vi sagt till var-
andra att vi såg ett lyse från lördagskvällen
när vi ser något sådant så skall vi tja
sade hon annars blir vi sjuka, och det har
jag kommit ihåg sen. Ingrid gjorde en riktig
störregranning efter ölning där köpte ett anka-
re brännvin och en kagge med cognac forts

på samt och tjugo liter. När de sen kom från
 kyrkan så blev det ännu en villervalla
 till, karlarna skulle ha cognagsjök när de
 kom från kyrkan och svågern hittade inte
 haggan han stod inte där han ställt den när
 han kom från ston, han trodde att släktling-
 arna hade tagit den. Den stod på svalen
 uppe på loftet, vi fruntimmer hade flyttat
 på den ty vi hade satt alla förmingspaten
 där, och sen hade vi lagt alla servetter och
 dukar som var om förmingspaten på den
 så vi fruntimmer hade gömt den. Jag minns så
 väl hur förargliga släktlingarna var mot var-
 andra där var en släktling med en storbon-
 de från Urskult som hette Johan Luenson
 hans far kallades för Sven räre ett veder-
 namn. Också var Stålsviks p. d. nämndeman
 Sven Anderson med han hade läst för liket

forts

och han höll med Ingrid ty han hade gjort
bouppteckningen efter Olings bröder och skrivit
testamentet. Jag minns så väl när di' hade kallat
it haffejöarna så var det någon som söka-
de, då sade Johan Tuenson di' söker för mycket
ja, sade nämndemannen di' söker så di' kan
söka ut räven, det stak Johan Tuenson
så han reste hem innan han åt middag.
Det var den sista av släktingarna som reste
och det var även den sista villavalken, men
jag kommer ihåg begravningen i Lyckan om
släkten och allt. När sen öarna blev gjorda
så kom di' in i sina gamla gånger åt och såg
och drack och kalarat varde i dagarna tre
som en begravning brukade göra. En tid
därefter kom en del av släktingarna igen
och ville twinga Ingrid till att lemna ifrån
sig häften men det gick inte, forts

ty det var både bevitnat och tingfäst och
di tvingade henne hit till tinget och gå eden.
Tingsplatsen har varit förlagd här i Jät till
1970 då flyttades den till Värö. Jag har må-
nga minnen från Släcklinge här snart det var
att ta sig fram över sjön var man skulle
färdas, jag minns en gång när jag skulle stå fast
der när ett barn skulle döpas, det skulle döpas
en söcker dag och vi skulle so över sjön för
att det skulle bli närmare till prästgården
det var långt på morgonen när vi sodde av
när det sen kom efter middag och vi skulle
so hem så börjar det att blåsa så ingen kunde
ge sig ut vi fick ligga vid sjölandet och vänta
till sena kvällen då lugnade det, vi måste
också ha lite att äta och även det lilla bar-
net, så vi blev nödsakade till att ha om
mat och mjölk både till oss och barnet fast

sen efter solnedgången så kunde vi so-
 hem. Jag minns en gång på våren samma
 år, jag och en flicka till som hette Eva skul-
 le till Träffsviks kyrkogård och göra gravar
 i ordning, vi fick då följa med en karl som
 skulle so till Träffsvik efter haln den skulle
 han läsa i båten, ännu då började det att
 blåsa och ännu regna, och ju mer det regnade
 ju tyngre blev halmen. Då vi höll på att sjün-
 ka, vi nådde en udde så vi satte båten där
 och bar upp halmen ur båten och lade den
 på land annars hade kentorna flutit ut i
 sjön när båten blev full, sen fick vi vada
 över en mad innan vi nådde fast mark så
 vi kunde gå hem, det var i slut av april
 månad. Då det var kallt om fötterna.
 Jag minns en gång när mor och jag var i Träffsvik
 och handlade då träffade vi en gammal man
 forts

som hette Petter Johansson, han kände mor
och även min far, han bad att vi skulle gå
med honom hem ty han ville bjuda på
kaffe. Vi gick med och kom till hans hem
han bad oss gå in och sitta i deras vardags-
rum men hans mora kom inte in, vi höi-
de att han var i köket och talade med hem-
me, när vi suttit där en stund så kom hon
in och hälsade och lade en duk på bordet
som liknade ett slätvävet lakan. Hon var
klädd i en hemvävd blårandig sändehjalsknäyt
på särken och vid den var det långa ärmar
som på en skjorta och sen många böter
på den. Sen kom hon in med en stor bröd-
kaka en brödkniv tre andra knivar tre
träbskedar och lade ut dem på bordet
sen kom hon in med en stor sällsabenko
full med locknad mjölk och grädden färdig

219

ACC. N:R. M. 8293:31.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Samuelson
 Härad: Stenorevold Adress: Jät
 Socken: Jät Berättat av: min
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1880 i Frallöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Låg på, en ost, en smörtrilling på en "tre skat-
 pund" (något över ett kilo) brödkakan osten
 och smörtrillingen var inte skärda sen gick
 hon ut men såde ingenting. Gubbens syster
 till bordet och bad oss göra det samma. Gub-
 ben skar både brödkakan och osten och vi tog
 av den stora smörtrillingen och klente på bröd-
 skivan och ost till och det smakade gott ty vi
 var hungriga, men äta av mjölken i botten
 tillsammans med gubbens var mindre behag-
 ligt ty han hade långt skägg och det fusade
 i skeden fram och tillbaka, vi tog så nått med
 skeden vid vår kant, han bjöd och bara ville
 att vi skulle äta, men morän han kom inte
 färdig

Skriv endast på denna sida!

228 220

ACC. N:R. M. 8293:32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

in. När han steg upp från bordet så gick han
 ut i köket till henne antagligen ville han ha
 kaffe kört di pratade länge. Inne i rummet
 där vi åt var två väggfasta sängar ty di låg
 ju där, mor lyfte på täcket och tittade hur
 dant di hade det i sängarna, ty hon hade kört
 her dåligt di låg, halmen låg lös i sängarna
 på den låg ett bäställe och ovanpå det låg
 lakan, men så bötta lakan har jag aldrig sett,
 det var som det står i gatan lapp på lapp
 och många sömmar i stället för ingen söm.
 Sen skulle vi gå med honom och se om
 allting i huset, han bad oss fört gå med upp
 på loftet in på såavringen där låg på gol-
 vet två åragammal såg varför säjer ni inte
 den sade mor, nå, sade han ja velle ha ett
 öre te på kilo å nå inte Helt velle gå då så
 på han väl legga häa. På väggarna runt om
 ports

224 221

ACC. N:R. M. 8293:33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hängde Tort fläsk hela mellanstycket Tort får
kött, Torkad kötkorv, Torkad fisk både kraven
en och gädda och mört di hängde från räggerna
i leendena mjösar som var bundna all best
många sådana mjösar hängde falla av ett
sen hängde där många buntar med linne garn.
På ett ställe stod flera tinor större och mindre
han lyfte från locket och visade oss vad di'en
nehöll, där var en sort i vagn tina såsom kon-
gryn, helgryn, sletmjöl, språmjöl, och i en tina
var det bandhönenmjöl. Sen skulle vi gå in på
mattstuan och se vad där var där stod två
uppbäddade höga sängar med de bästa sängklä-
der, och där låg västar som inte var sydda.
När vi hade sett om allt så sade han som vi
vå vet så har ja fått ägna en stia del av detta
ty där hade bott en nämndeman förr i gården
och han var bror till denne gubbens hustru fots

226 222

ACC. NR. M. 8293:34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så hade hon fått ära sin mor. När vi
hade sett om allt så tackade vi och gick men
moran hon visade sig inte. Denna fru
hade fått ett önamn di kallade honom för
kucavall han var kommen från skräma i
Urhults-såken. Min mor talade om att han i Frankham
en gång och skulle sälja nypotatis och brunkär,
och ägg. En fru kom till honom och skulle köpa
av hans varor, goddag sade hon, 1 krona skägga
sade han, vad kostar potaterna 5 dalä fögen.
Fruen sade ni svarar så ni borde ha slukt, ja
sade han då ble ja bjödes hemma men ja reste
hit på ja tänkte ja skulle få en må. Han kunde
sälja sina varor utan fick taga dem med sig
hem. En annan gång skulle han köra till Frank-
hamn då skulle han taga en ost med sig till att
sälja, där kom två fruar som ville köpa osten men
di ville dela den mitt i de vilket di fick fört.

225 223

ACC. NR. M. 8293:35.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När di skar den så var det mask i asten då blev
gubben så rädd så han gämden i vagnen, di ville
köpa den ändå men han tog den med sig hem. Detta
har mor talat om ty hon var även född i Urskult så
hon kände honom. Jag minns en dommar emellan
1895 och 1900 jag och en annan kvinna vid namn
Eva Svensson vi var på en gård som hette Nebben
och skar horn, vi skar med handskära, gårdens
ägare var hyskovärd han var med hela dagen han
brände och strök skärarna så di var vassa sen kra-
kade han nekarna som vi skar. På gården var en
piga som hette Helena hon gick klädd i ett frata-
lystycke (underliv som var foder åt med fårskinn)
hela dagen det var så varmt så vi hade bara tunna
klädningen på oss. Vi skämtade med henne och sade
att du kan ha det på dig, ja sade hon då ja så
vår få väge som få kött. Jag minns hur roligt det
var att skära såd med skära, men det var ett fort

224224

ACC. NR. M. 8293:36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

strängt arbete att skära såg. Jag kommer så väl
ihåg när det skulle bli en ny almenacke vid
1900-talets ingång, både jag och många andra gick
och väntade på att vi skulle få namisdagar, jag
lovade mina vänner och bekanta att om Penhy
kom med i almenackan så skulle jag bjuda på
ett kaffe-kalas, och dagen inföll den 6 oktober
just på den fjärde böndagen det var inte så
lämpligt ty på den tiden skulle böndagen hållas
i helgd, men vad jag hade lovat det höll jag
jag bakade många kakor och köpte en liter cognac
ty pojkarne skulle också vara med. Det 4 på mor-
gonen vaknade jag och även de andra vid
härda knackningar på förstuguddären, när vi
kom ut så var hela förstugubran fullsatt
fört med lön och blommor så var där en stor
vetakrans på en bricka i darrin deserttallriker
2 blomstervaser i förkläde i darrin kaffekoppar
ferts

f. v. b. u. d.

223 225

ACC. N:R. M. 8293:37.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

jag blev mycket förvånad och även glad för det
 sen på 2 m. blev det omtalade kaffekalas.
 Mitt minne går nu tillbaka till 1900 års inträde
 i vår kyrka. Stallsrik var gudstjänst kl 12 my-
 söafton och vi var många ungdomar som gick
 dit hela kyrkan var full av folk. Vi hade en
 pojke i sällskapet som skulle beröka en flicka
 när han gick hem, men där hade han en rival
 som skrämde ut honom i gödselhögen bakom
 ladugården, och där fick han opå sin ene galack.
 Men han gav sig inte därför di' blev gifta om några
 år och lever än och bor i Urshult. Jag minns hur kallt
 det var vintern 1900 särskilt i Jönköping; jag minns den
 14 april då hade min goda vän Britta och jag lyft
 våra lögarn den veckan som vi spennet på
 vintern, den 14 april var på en lördag och det var
 då Brittas födelsedag vi lade garnen i balja och slag
 vatten över dem, di' fräs ner och låg nerfrurna
 fots

222 226

ACC. N.R. M. 8293:38.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en hel vecka, det var så kallt så det frös in i husen. Hurdan väder var mins jag inte men vid midsommar var det kallt och regn. Jag kommer ihåg den tredje böndagen den kallades här förs i tiden för den "Toste bonga dan" ty då gick det till lighets till Bonneby som de kallade för "lustresa" all ungdom härifrån reste då dit. Vi ungdomar på Fläcklinge reste då dit, vi rodde över sjön från Fläcklinge till Jätsberg sen gick vi till Uärs station, det var den första gång som jag var i Bonneby jag hade hört talas om att där var en gammal kyrka och den ville jag gå och se, det var jag och två andra flickor vi kom dit sått som folket gick ut, vi gick och såg om kyrkogården när sen folket hade gått så ville vi se in i kyrkan ty fönstren var låga så vi kunde det. När vi kom till sakristians fönster så fick vi där se en liten man stå vid ett bord och färd

f. v. b. G. B. W.

räkna silverpengar, han var klädd i en grå kostym och hade en grå skärmamöna på huvudet, han var så liten som en dvärgmänniska han betydde sig heller inte om att se på oss, vi blev rädda och trodde att det var en kyrktomte. I den tro har jag kvat till för tre år sen hit kom då en person som ville ha lag över natten, vi började då att tala om detta, han sade att det var kyrkoväktaren i Bonneby församling som var så liten. Jag kommer ihåg den hörden när vi var på ett ställe och skatte lin, det var på Flenshuset så vi skulle so över sjön. Det var vanligt att på 50 öre om dagen och kalasmat när en gick på bården och skatte, men då gav oss 60 öre och då kom i små pappersstrutar med 6 töoringar i varje efter hämmet och bakelserna som vi fick till kvällen. Sen skulle vi so över sjön till Fläcklinge det var så mörkt så vi såg inte våra händer

fats

vi var 6 stycken freuntimmar som skulle över
sjön, di grunade ju på vår därhemma våra an-
höriga så di gick ner till jöstrandelen med bry
som vi skulle se och se mot det. Di hade tagt
kärved i en fästelöcka det blev ett stort
blås och lyfte långt, vi hade en äldre gam-
ma med Märta Bolin hon stämde upp psalmen
så gån en dag än från vår tid och sjöng hela
psalmen mens vi rodde över sjön. Samma höst
hade min fosterbror Emil Söder och jag varit bar-
ta i en kage i Wranhenge och flåköt ligan
vi skulle också se över sjön, vi gick vilse
på kvällen i mörket och fick gå hela natten
det var i ett stort körr som Thetle Ulvshult
också hade vi var sin korg med ligan som
vi gick och bar på vi var så uttrötade och
skri-sänder våra fötter så det blödde. Jag minns
så väl att vi önskade att vi skulle komma fast

229

ACC. N:R. M. 8293:41.

Landskap: Småland

Härad: Trinnevald

Socken: Jät

Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Jenny Samuelson

Adress: Jät

Berättat av: mig

Född år 1880 i Trälsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Till Engkvistas jordhytta, där bodde två syskon Johan och Eva Engkvist. Di hade byggt sig en jordhytta i skogen den bestod av ett enda rum ingen förstuga inget kök, där var en ugn och spis i ena hörnet ett enda fönster och det var på gaveln så var där jordgården di hade var sin säng flästspikad av bräder mot väggen, di kallas för väggsängar ett fastspikat bord vid fönstret och några stolar i ena hörnet var ett hörnskåp så var där två väggskåp, di hängde på väggen men stod nästan på golvet ty stagan var låg där var inget tak utan spärarna syntes i hela taket. Där levde di båda syskonen förvånade, Johan var en god skytts fört

Skriv endast på denna sida!

och där var gats om villabrid, i skogen så han
skjöt mycket fjär och sålde, och även vad de
gjorde åt. Han brukade säga att han tyckte bäst
om rådjuren för det köttet kunde de ha till
potater. Eva sprang till på vintern åt morarna
där omkring, och på sommaren gick hon borta
och dagsvårkade. Jag minns en gång det var när
min yngste bror skulle resa till Amerika, då
bjöd de Märten på Slundshult till att skjutas
och till Torne ty jag skulle följa honom ett stycke
på vägen. Då kom upp Eva på vägen hon
skulle också till Torne station, får ja äka med
sade Eva till Märten, nej det får vi inte ty.
manen orkar inte dra så många. Tack för det
sade Eva, det var både plats ty vi var tre och
manen hade dragit av, men Märten var för
färdig till att skjutas en som var i förhoppning.
Eva sprang vid sidan av vagnen hela forts

vägen och ögnade tre "le" (grinder). När han
stannade vid Torne så gjorde hon det också,
ja nu är vi framme så de två och skjutisen
för mig kostar ingenting. Men den som fick skäm-
mas var Märten ty vi skulle springa köra igenom
hela Trankeby by och där stod di och skratta-
de ty di kände oss alla, det var bra sprunget
det var emellan 3-4 kilometer. Ja sen kom år
1901 den vintern var också kall och sommaren
var varm och torr, jag var fortfarande hem-
ma hos faster ty hon blev klenare o klenare
så hon orkade inte mycket göra. Jag kommer
ihåg en begravning från Fläckinge det var på
dygnelandsdag, det var husvärdens flicka från Västbo
hon var två år yngre än jag hon var död i galope-
rande lungrot. Jag minns hur dana vägar det var,
begravningsfolket fick gå igenom hela Fläck-
by by ty det var i kåtalsningen och hela fort

hjulen sköck na i smörjan, det var endast
Thomson i Hårestorp en mörkor till den döda flit
han som kunde höra di var fyra till att åka
han körde så blöten stank högt upp i luften
di vant knapt endan med likvagnen för ho-
nom så yr var hästen. Sen talade di om att
han hade sett knäppnålar och sybjett i ändan
an jiskan och stöck hästen på hasarna med
det så hästen var alldeles förskrämd. Men det
var ej vackert gjort och i synnerhet i en begra-
ning. Jag minns en gång före 1900-talets ingång
att folk sade att världen skulle förgås datum
inföll påskdagen, tidningar var ej så spridda
då som nu men di som hade den hade gett
ut det ryktet så folk var alldeles förskräm-
da, jag var i kyrkan påskdagen, och pastor
Wijkmark steg ut på kyrktäppan efter gudstjen-
ten och talade till folket att di inte skall förtä

vara klenstragna, han sade kommen ihåg
frålsarens ord när han sade, om den dagen
och om den stunden vet ingen utan min
fader allena, så hör vi alla tänka slutade han.
Men folket trodde inte på det, jag mins därefter
ma faster klädde inte av sig på kvällen hon
och di andra gick ut många gånger och lyd-
des och gick och tittade i fönstren. Jag mins
på förmiddagen 1901 hur kort och varmt det
var det kom inget regn före middagen
jag kommer ihåg vi var i Skumslöv där några
tio ungdomar på träfaldighetsdagen där var
blommor gräs och prydnadshuskar nerbrända
och på måndagen efter så skulle jag gå ut
och "luka" (dra upp) mjölkstallar till svinen
det var så varmt så jag digrade ner och
blev liggande i ett dike, di såg när jag föll så
di kom efter mig, men sen blev jag sjuk. forts

efteråt. jag kommer ihåg vi hade sålt kor
på en åker det blev så kort så vi kunde
inte skära det utan vi röskade det som
lön och bant ihop det i nekar, potaterna
var så små så de störste var som stora sur-
äpples. jag går nu tillbaka med minnet till i
juni månad den 12 eller 14 det var då som
det ännu är marknad i "Väciö" kallad för
sommarmarknad till den skulle all ungdom
resa där träffades vänner och bekanta och där
stiftades bekantship ty på frieshörnet, hör-
net av kungs och storgatan samlades ungdomen
där var det många som stiftade bekantship
som blev bindande för hela livet. Men det
gällde att ha en stor och god matsäckskorg
med sig, och det hade även jag skaffat mig
jag hade fiskat mycket ås och bland annat
red jag hade så hade jag en stor bark full

med inkoht ål, ty mina två bröder som är
skräddare, visket di även då var fast di då var
bara gäsällen, jag tänkte även på dem att di skul-
le smaka min matsäck. Di arbetade hos skräd-
dare Thelmborg och dit gick jag, jag blev bjuden
på frukost och middag och då tyckte jag att
jag skulle bjuda igen, det blev väl lyft-
fäst av både herr & fru Thelmborg, där var förutom
dem själva 6 barn och 3 gäsällen utom mina brö-
der och alla skulle ha maten där så även åt
di med god smak, sen var det kalaset följt
jag kommer ihåg att där fick jag höra den första
grammofonskivan, bland annat så var där en ge-
säll som var så lik benranget som omtalas
i gula brigadens hjältar. Jag skulle väl också ta
en minnen ifrån resan till marknaden, det var
så kallt så vi frös där vi satte och åkte, när vi
kom fram mot Binkaby så snöade det forts

det hade snöat så jorden var vit men när
solen gick upp så smälte den. Det var den
första marknaden som jag var på i Wästerås där
var många marknadsmännen karusellen var ju
det roligaste, så var där en man som då på den
tiden hade att han vände om syn på folket
han svalde stora eldblor och trampade i stora
högar med eldrött glas. Men där var dåliga ry-
nkr att se också, jag såg en flicka som var full.
Hon låg baklänges i en vagn och sparkade, och
som det ju var så vanligt att flickorna på den
tiden hade byxor så skämtade hon ut allt vad
kärinnor heter. Jag åkte med Magnus Jönsson och
Britta och hennes bror var med vi fick åka
fort hem ty han söp sig full som han alltid
gjorde var han var. Hans gamla svarta man
hon kände till honom, när flaskan blev tom
så låg han sig baklänges i vagnen och forts

bläste i den så det hördes långa vågar omkring
 då tog manen till traven och flöjade utåt vå-
 garna. Jag har många minnen ifrån Fläcklinge
 som har följande di söp där, värt var det vid
 stora högtider, och värt vid jul ty då tog di
 hem stora tennor och bakte ut det, så kom det
 hem en tre dagar före jul och di båkade på med
 det samma. Så länge som jag minns så var skene
 följande full julafton. Vår julafton så ledde hon
 in den svarta marren i stugan och gav henne
 ört och bröd, där var ett stort stugum så hon
 kunde ledigt vända sig där, golvet var ore bre-
 da ekplankor och i dem syntes märke efter häst-
 skorna, hans hustru och barn torde inte säga nå-
 got mot honom om detta. Di var en 6-7 i sju-
 laget bland dem var Frans söder med fastus
 äkte präst hon var så ledren för det. Jag minns
 så väl hon brukade säga om ja bara viste
 forts

vad jag skulle göra så inte Franse vare med
dem. Jag kommer så väl ihåg hur jag skräm-
de Sjörens laget, där kom en katalog ifrån Fiv-
sprung ty di ungdom ar häfto vörst kort därifrån
och bytte emellan oss. I katalogen fann jag en
trallsak som hette "mysticum" det var en li-
terus tenn tuta med en lång snodd vid, i den
andra ändan av snadden var en knapp till att
trycka på, jag provade den först innan jag
använde kkepet, man skulle lägga blåsan
och snadden under en duk och sen sätta före-
målet på blåsan sen måste man sitta bred
vid bordet och sköta det, det lyfte rätt tunga
föremål. Jag visste att när laget kom så sade
Franse sats fram nåt å bilt i. En söndags e.m.
kom di kalufatta och skulle slå sig ner med
en liter som di hade med sig, jag satte fram
bränningsbröd och hett till det och flytte sen
forts

239

ACC. N:R. M. 8293:51.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielson
 Härad: Keimovald Adress: Jätt
 Socken: Jätt Berättat av: mig
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1880 i Edsbruk

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

deras flaska så di' inte såg det och satte den
 på klåsan. Jag satte mig på en stol bredvid ko-
 det och pratade med dem. Att ellarsen Jönsson
 skulle hålla upp brännin det visste jag ty han
 brukade vara bränninsvärd och sen yng han
 sin visa till. den skall jag sända med främst
 papper. När han sen skulle ta i flaskan så tryck-
 te jag på knappen så flaskan höjde de att lyfta
 på sig flasken höjde till, di' andra var i gatt
 prat men han bad dem tåga och titta på flaskan
 jag satt så skyldig och hade handen i klädnings-
 fickan där hade jag knappen som jag tryckte på
 han skulle ta flaskan då höjde de den att hoppa
 igen, fan å i potellen vetten ga o här sade han
 lats

Skriv endast på denna sida!

sen skulle di' andre hålla upp likadant gick
det för dem, di' lät fiskan stå och säga inte
av det, den som fick riktigt av det, det var jag
ingen fick veta det mer än faster, och vi stäp
dem verkligen hela sommaren, och Magnus Jön-
son såg inte så mycket sen. Jag minns när han
talade om sin far när han stod och anglade
gäddar, di' var två goda fiskare Jöns på Åga-
torp och Johannes på Skägganäs, di' stod inte
från fjorden och anglade när göken gal, di'
fick många gäddar men det höll på att bli
deras sista dag. Isen sprack i stycke och di' kun-
de inte komma i land, di' bär ihop sig med
anglernerna så di' skulle hitta dem båda
på en gång. En dräng på Skärvedde hade
sett dem han drog ut en båt och kunde ro
till dem och di' kom i båten och kom i land
detta talade han om många gånger futs

Jag minns 1899 har mycket plommon det var
i trädgårdarna, vi hade inte plöcka upp dem
vi tog då härtu sen räfsade vi ihop dem och
har dem till sinen. Det har inte varit så
mycket plommon någonsin sen ty masken
hem och har kommit år från år och för-
står både blomster och blad. Jag kommer ihåg
från sommaren 1901 jag gick så mycket på nya-
torp och dagsvårkale och Franse brukade också
vara där ibland. Jag minns annan dag pingst
jag hade varit i kyrkan faster var sjuk så hon
kunde inte laga middag, när jag kom hem kl
4 på emn. så stekte jag fläsk och kokade ägg-
rära och vi åt oss mätta, innan vi gick från
bordet så kom Carl Magnus på Nyatorp och
skulle se Franse komma dit dagen efter
och bryta ut en fårahätte ty det var ju
mett i vägen. Han sade till Franse jag fanns

han lito brännvin i en flaska ja vill ge de
en sup, då han vi' få en jåk sade Franse
och bad mig gå och koka kaffe, han ville
inte vänta på det sade han ty han hade an-
nat att uträtta det mins jag inte vad det var,
han kom ut i köket och sade koka inte
kaffe Franse tar det utan, ska inte du ha ett
glas med sade han till mig, nej tack sade jag
lite kan du väl ta sade han och var ennis.
Jag tog ett tredje dels vanligt brännvinsglas en-
bart som det var, men det gick inte länge ef-
ter förän jag var så full så jag kunde inte
gå, och Franse som var så vän vid brän-
vin han slog framstupa när han kom ut
och jag mins hur Paul Ohlagn' skuttade åt ho-
nom, och jag var galen hela kvällen jag skulle
mjälka jag min än hur jag trallade och hoppsa-
de så barna blev förskrämda för mig forts

det värsta var fater hade sagt en höna den
 körde jag upp och för därefter äggen jag mins än
 hur galen jag var. Franse han blev liggande i
 trädgården han kunde inte gå, men vad jag
 var sjuk sen hela natten jag låg på knä i
 köksdörren och kräkte gröna galan. Jag minns
 jag sade att om jag lever över detta så kommer
 det aldrig en bränninslagge i mig mer, det
 har jag hållit inte ens vid sjukdom förtär jag
 det. Jag tager inte ett glas vin som är alkohol
 i. Ett par dar därefter gick jag upp till stugan
 och sade honom sanningen och nu går jag inte
 ett dagsvärke mer här, detta skall väl vara till
 tack för jag har gått här och vadat på edra
 mader, och jag kom där inte mer. Faters
 yngste son Emi var i Sammark, jag minns när
 han kom hem därifrån, han sade ja nu har
 jag skaffat dig en festman han kommer
 snart

hit om en fjorton dar. Jag lyssnade på det
men sade jag bekänner ingen bönen för
det klarar jag själv, jag tänkte inte alls på
nån festman då, jag ville endast dansa med
pojkar och se ut utan deras sällskap.
För en fjorton dar kom han det var en pojke
från Gralpsvik som hette Anders Carlsson en
stor och tjock pojke som jag tog avsky för
med det samma. När det sen blev jul så kom
han åter igen och bjöd båda pojkarna och
mig till sitt hem på julbjudning, det blev
jag glad för ty då visste jag att där blev nya
pojkar att dansa med och det gjorde vi hela
natten tills vi gick hem om morgonen. Om en
månad skulle Anders resa till Norrland
på jämnvägsbygge när han kom dit så skrev
han brev till mig, jag tyckte det var roligt
att få brev och jag svarade så brevväxlade
fort

vi hela sommaren men jag yppade inte något
om kärleksaffären, men hade väl andra tankar
för en gång fram på hösten så kom det en
frakot till mig med en guldklocka i jag sände
den genast till haka men både fester och Emil
blev så arga för det. Det sista brev han skrev
var det att nu skulle han resa hem och kom-
ma och hälsa på mig. Jag brände upp brevet
men talade inte om att jag fått det. På lördag
i.m. gick jag till en väninna i Skateln och
var där till måndags kväll han hade varit
hemma så jag fick så mycket ont för jag inte
sagt det, han kom snart igen jag kunde pra-
ta och skratta med honom men jag ville
honom inte mer. Veckan efter fullhelgen satt
jag en dag och väntade det var en fredags förm.
då fick jag se honom komma på vägen
med skildskor i handen. Jag blev så arg
scots

i rippet så jag sprang upp ur värdstolen
och ut i köket det var snö på jorden men
jag sprang i strumpföten till nästa hus och
gömde mig där ty jag ville inte träffa honom.
Emil ringade slag i snön efter mig och köide
huru mig. Då kommer han den stolen och ville
att vi skulle resa till presten och taga ett bes-
ök på lördagen färd och Emil köe med
honom. Han sade gå med mig ut i fönstret
jag vill säga dig något särskilt, jag sade ja
har inget otalt med dig sedan gå du dit där
du är kommen ifrån jag har inte med dig att
göra, så äntligen gick han. Innan han gick
så sade han jag önskar dig allt gott i världen
men jag önskar att du skulle bli kär i en pojke
och inte på den också äntligen slapp jag honom
färd kokade kaffe och satte fram mat till
honom, så hade hon en liten glasskål färd

som hon var mycket rädd om, den skulle hon fylla med honung och sätta fram för honom, men gick inte bättre än att hon tappade den i galvet och den gick sönder. Det tyckte jag var roligt, så väd jag skrattade. Jag minns sen en gång längre fram på vintern. Då var vi på ett ställe en söndagskväll och dansade, då kom hon i sällskap med flera andra flickor och ställde till bråk bland annat så slog hon en slag i huvudet med en träsko rätte som Karl hade dansat med mig. Jag var riktigt rädd för honom, jag blev glad när han reste iväg till Vörmland igen. Jag ser honom året 1902, det var en mild förvinter. Jag minns så väl hur dant vädret var. Söndagsmen. En sömmerska hade varit hemma och sytt kläder åt mig, och jag skulle följa henne över sjön det var den första gången på fört

det året som vi gick på skridskor, jag träp-
pade många ungdomar när jag gick tillhaka
så vi var på isen en stund på e.m. När jag
kom hem så var faster sam. Det kom som
ett skott på henne hon blev sam i benen och
smedulivet så vi fick lyfta och sköta henne
som ett barn. Påskens kom tidigt det året i slut
av mars månad det var så mycket snö och has
och isen var stark. Jag minns så väl när Frasse
gick över sjön från Färlings till Tingsryd efter
medesin till faster det var påskafton. Sen veck-
an efter påsk blev det värme och regn som
vart annat så sjön blev ren på en vecka, det
blev varmt i början av april så jag satte soeka-
ärtor och spenat i trädgården och vårlöken blom-
made så hela gräsmattan var grön. Faster hon
blev sämre och sämre för var dag, den 22 april
slutade hon sin levnad. Sen var det jag forts

249

ACC. N:R. M. 8293:61.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Jenny Danielsson

Härad: Finnevald

Adress: Jät

Socken: Jät

Berättat av: mig

Uppteckningsår: 1942

Född år 1880 i Tealpsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som fick styra i huset för det skulle ju bli
 begravning. Det var soligt och varmt hela veck-
 an när vi styrde till den begravningen skulle
 bli den 3 maj på bönsöndag. På morgonen
 när vi vaknade så var det så mycket snö så
 det gick långt upp på benen, och det snö-
 ade hela f.m. så vi höll inte på att kom-
 ma fram i tid till kyrkan, ty hästarna kun-
 de knapt reda sig för klamrar under föt-
 terna. Vi kom inte tillbaka från kyrkan för-
 än kl 4 på e.m. Den varade begravningen som
 vanligt i 3 dagar, 3 dagar därefter reste Emil
 till Gammark sen skulle frasse och jag bli
 själva till att sköta gården och hemmet fort

Skriv endast på denna sida!

det var ju långt in i maj och vårarbetet måste börjas, det första samt skulle sås var vårrågen, jag minns så väl när Fräuse hade sått den så kom det så mycket snö så han kunde inte harva ner den sen låg snön i 3 dygn det var 12. 13. 14 maj. skitorna som jag satte i april di vårets uppskott innan snön kom men blev inte förväntade. Jag minns så väl hur kallt det var hela våren, och vid midsommar regnade det och var kallt. Jag hade inte roligt den sommaren Fräuse sa sig full nästan varje söndag sen gjorde han ingenting på måndagarna. Veckan efter midsommar så skulle det bli bönpåskning efter fasten, hon sade alltid att jag skulle älska en vad där fanns efter hennes död liksom pojkar men det var ej skrivet när bönpåskningen gjordes fick jag ingenting, det förtöt mig mycket fört

jag hade gått där så länge och hade inte mer
än kläderna och dåligt det, till en stor del
av dem hade jag tjänat mig själv. Jag beredde
mig genast till att ge mig Hälsö. Just vid
samma tid fick jag brev en dag med posten
och det var från pastor Wijkmark här i Jät.
Han skriver så, Men har det gått så många år
sen jag var hemma hos er i läsemöte då
tyckte vi ju att du var för ännu ung nu skri-
ver jag och vi ber att du skall komma hit
så fort som möjligt så vi får tala om saken
just den om du vill bli friga i vårt hus. Jag
antog det med det samma ty bort från Gläde-
lunge skulle jag. För att komma den närmsta
vägen så måste vi se över sjön, och där fick
jag sällskap med 3 pojkar och en flicka vi
redde så tidigt på en söndagsmorgon så vi
skulle hinna fram till Jönsten höjades i fort

Gåts gamla kyrka, och vi kom när presten stod
 på predikstolen. Mitt sällskap gick till sina
 bekanta och jag gick till prestgården och fick
 en god middag där. Jag kan säga om vad jag
 fick för det mins jag, det var först grönsaker
 sedan fårstek och potatis, till efterrätt äggpan-
 kaka med svart vinbärsylt till. Sedan stodde
 jag mig för året från 24 oktober till 24 oktober
 i lön för hela året skulle jag ha 90 kr och ett
 par snörskor nästuk och förkläde, jag fick
 5 kr i städja. Vi skulle inte so him förän
 dagen efter så jag gick sedan till mitt säll-
 skap och var där över natten där de var.
 Jag mins hur glad jag var för jag hade fått
 plats också i en prestgård. Här i Gät var ting-
 ställe för Skinnvalds härad och det började just
 den måndagen så präkarna som vi hade i säll-
 skap gick dit och dricka öl och vi gick inte
 bort

20 hem förvänt sent på kvällen så vi fick
20 i märket en stund, detta var sista veckan
i augusti. När jag kom hem så hade Frause
varit full på lördagen och legat halva mända-
gen, hon hade stått inne till middag och inte
blivit mjölkade, när han sen fick höra att
jag stått mig så blev han så arg så, han sade
att han skulle slå mig, jag vågade inte ligga
där på tre nätter en natt låg jag på köstind-
ret och två nätter på ett annat ställe, han
villde att jag skulle gå där utan lön och allting
men det gick fort till oktober, jag hade en sa-
kanson i gång och den ville jag väva ner in-
man jag flytte där. Det var så sen skörd det
året vi tog av den sista hären dagen innan
jag flytte, jag skurade och tvättade hans klä-
der och bakade bröd till honom, hans bror
Emil kom inte hem förvänt till jul så han blev
fort

ensam. jag flytte en fredag jag hade även då
sällskap med andra över sjön. Ja nu var jag i
det fjärde andra lemnadsåret men innan jag
nu lemnar Bläcklinge så skall jag redogöra
vad minne jag har utav alla seder och bruk
härifrån som jag minns ifrån min barndom
och ungdom, jag har ej nämnt något om det
förra ty det blir nog bättre reda med att
tala om det var för sig. Mitt första minne
är det, hur di gjorde sina kläder sena när di
gjorde byk. Di samlade ihop alla lassar, ty så
uttalade di smutskläderna; ett knyte och bar
dem ner till sjön där lade di hela knytet i
vatten intill landet och lade stora stenar på det
så inte kläderna flöt ut. Dagen efter så gick di
ner till sjön där hade di stora jämgryttor med
tre fötter under, di var inmurade med stenar
runt om så inte elden flög ut. I den grytan
forts

lades en säck full med aska och grytan slags
 full med vatten sen kokades blöt till skarp
 lukt. flera kok tagg på det. sen sattes bykkan
 upp och på det lades alla vita kläder en säck
 full med aska lades i botten under kläderna
 sen slags det på kallt vatten och där stod en
 och äro på luten så fort den rann av så väl
 di på en hel dag. Tidigt på morgonen påföljande
 dag plackades kläderna upp ur karet, de lades
 för rätten "bykesaaren" (bykkan) ny aska lades i
 säcken och kläderna lades nu på botten, de sade
 då att de skulle "lägga byken", den kalla luten äro
 i grytan och värmdes upp till kokning sen slags
 den över kläderna sen stod där en person och
 bykte hela dagen till långt fram på natten. Sen
 lät som kokades på säcken i grytan. Tältade de
 alla sandiga och rutiga kläder i det som inte
 färdig ifrån sig lades på byken några timmar
 forts

Sagen därefter skulle kläderna klappas och
 skjöljas i sjön då höjades di så fort som di
 kunde och vattnet varmt så vaddade di ut i
 sjön och satte tårterna där, var det kyligare så
 stod di på en byggga, di klappade rudd och
 hängde upp kläderna så fort på stred. För det
 blev torkväder så var byken torr när den var
 klappad, sen samlades kläderna ihop och bars
 hem i knytte och kravlades och ströks och gör-
 des i ordning. När di tvättade så användes inte
 såpa utan till gardiner och några särskilt fina
 kläder som inte tålde luten. Byken vid sjön
 var också ungdomens nöje det örades ut. Stäl-
 des om att den och den skulle byka och där
 samlades di. Det kokades kaffe i kaffekokaren
 och baktes godrån på godrånjärn medan di
 bykte sen satte di i gröngäret och åt och drack
 sedan lekte di lekar i skottning i dragning forts

m. fl. Jag minns en gång när jag skulle byka ty
faster. Skade ej vara med, då kom gamle Lina
till mig på e.m. Hon sade ska du ha kläddä
Törra i maan, ja sade jag, ja du lilla ty så
var hennes talssätt, vet du så ska ja komma
i maan bellia å jelpa de å klappa, men då ska
va bellia få i maan bliå då regn skoja-
kåringen haå bykt i de å nu haå hong sina
kläå töra. Det var veckan före midsommer
vi lås komma klackan fyra sa jag, hon kom
och vi började å klappa det låg en tjock dim-
ma över hela sjön så det såg inte väl ut
men solen sken till och kläderna blev torra
på fem. Vid middagstiden började det och regna
och regnade hela veckan före midsommar så
di som inte hade tvättat sina gardener fick städa
och torka dem inomhus, ja så minns jag hur
tvätt och bykt gick till på Klackunge forto

Jag minns marknadslivet och hur det ledde sig
 jag minns min första marknadsresa, men det var
 när jag var i Smöramåla, jag skulle gå ett ären-
 de till Tingsryd och då fick jag gå marknads-
 dagen jag var då i trettonde året, det var en
 mil att gå, jag minns inget vidare av den mark-
 nad än många kreatur och många sockerspenn-
 markeringar. Min andra marknadsresa var i
 från Fläsklinge hösten innan jag konfirme-
 rades, jag fick fyra kronor i marknadspengar
 för den hösten jag en rödbrutig drädduk av
 bomullsväv den har jag ännu, ridare köpte
 jag två glasbaskar och ett saltkar av glas
 sen köpte jag sockerspennar men jag hade peng-
 ar med mig hem. Sen när jag blev stor så
 hade jag sällskap med andra ungdomar, vi
 hade sin fjärdingsväg att gå till vi gick till
 fots, och sen hade vi den stora maträcken
 fots